

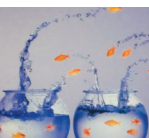
raad van kerken in nederland

oecumenisch bulletin 1/2016

in

Geloven in Syrië
bulletin

Wat raakt	1
Een blijvend thuis in Syrië en Irak	2
Eensgezind manifest tegen vervolging	3
Christenen in Syrië	4
Daar en hier	6
Waarom moeten christenen blijven?	8
Leven aan de grens	9
Wat blijft	11
MissieNederland bij Opwekking	12
Aartsbisschop van Kirkuk na 'Parijs'	13
'Je wordt er dronken van'	14
Een liturgie van verdriet	15
Vluchtelingen in Lombok	16
Botsing van culturen	17
Wat verbindt	19
Oecumene in theologische opleidingen	20
Ramadan als je niet vast	22
Afscheid van Plaisier	23
Hij leeft	25
Paashomilie tussen interesse en bemoediging	26
Berichten uit de lokale oecumene	27
Weten en doen	29
Je bent zo mooi ...	30
Het onmisbare en verbindende geluid van kerken	31
Column 'Bid voor mij'	32

Colofon

Raad van Kerken in Nederland

secretariaat Kon. Wilhelminalaan 5 3818 HN Amersfoort
 telefoon 033 4633844
 alg. secretaris ds. Klaas van der Kamp
 e-mail rvk@raadvankerken.nl
 website www.raadvankerken.nl
 iban NL09 INGB 0000 5598 39 tnv Stichting Vrienden van de Raad van Kerken in Nederland

Oecumenisch Bulletin

eindredactie Beppe van Laar, Raad van Kerken in Nederland, Kon. Wilhelminalaan 5, 3818 HN Amersfoort; e-mail: rvk@raadvankerken.nl

medewerkers Samuel Dogan, Feije Duim (pag. 17 en 18), Yosé Höhne-Sparborth, Tjitske Hulya Yazici-ten Hoeve, Klaas van der Kamp, Jaap Kooij, Leo van Leijssen (o.a. pag. 8), Jaap van der Linden, Peter Nissen, Arjan Schoemaker (pag. 12), Margot de Zeeuw, Jurjen Zeilstra (pag. 9 en 10).

foto's Xavier Allard (pag. 30), Wimco Ester (pag. 5, 8, 30), Yosé Höhne-Sparborth (pag. 5), Dio van Maaren (pag. 22), Peter Nissen (pag. 20), Ben Piven (pag. 12), Yann Renoult (pag. 11, 13), Ruben Timman (pag. 31), Margot de Zeeuw (pag. 32), Raad van Kerken.

vorm omslag Marijke Kamsma - bliksemzwart.nl

Maat van de Raad

Doe mee met onze actie en steun ons werk. De Raad van Kerken in Nederland voert een pelgrimage van gerechtigheid en vrede. Dat is geld voor nodig.

Zet u met ons in voor vluchtelingen, klimaatveiligheid en vrede. Maak een bijdrage over naar de Stichting Vrienden van de Raad van Kerken te Amersfoort, rekeningnummer NL09 INGB 0000 559839 onder vermelding van 'Maatwerk'. Zowel de Raad als zijn Vriendenstichting hebben de ANBI-status. Wordt u 'maat van de Raad', dan ontvangt u van ons de onlangs verschenen uitgave 'Wijzen uit het Oosten'; een boekje van Jaap van Slageren over de oriëntaals-orthodoxe kerken in Nederland.

Wat raakt

Een meisje huilt om haar vader die gedood is. Het dode lichaam ligt vlak voor haar; we hebben het weggelaten, uit piëteit. Wie is de moordenaar? Hoe moet het verder met het meisje? (Een bekroonde foto van Alessio Romenzi.)

Een blijvend thuis in Syrië en Irak

De oorlog in Irak en Syrië is uitgelopen op een humanitaire ramp. Miljoenen mensen zijn gevlucht. Christenen en jezidi's worden in hun voortbestaan bedreigd. Het kan niet zo zijn dat deze minderheden helemaal worden uitgeroeid in de landen die gelden als de bakermat van onder meer het christendom.

Kerken en diverse organisaties hebben daarom van 1 februari tot 1 juni een publieks-campagne gepland om de situatie onder christenen en andere minderheden in Syrië, Irak en de omliggende landen nadrukkelijk onder de aandacht te brengen. Kerken hier worden opgeroepen bekendheid te geven aan de zorgen in prediking, gebeden, artikelen en contacten met overheid en media.

Doel van de campagne is om mensen binnen en buiten de kerk en niet te vergeten de politiek te laten zien dat de blijvende christelijke presentie in Irak, Syrië en de omliggende landen belangrijk is, nu en in de toekomst. We willen ons sterk maken voor hun veiligheid en voor verbetering van hun leefomstandigheden. Zij moeten in vrijheid hun geloof kunnen vieren.

Het maakt een groot verschil of je als christen in Syrië blijft, over de grens bent gevlucht en onderdak hebt gevonden bij familie, of bij een meerderheid van andersdenkenden verblijft in een vluchtelingenkamp. De dreiging verschilt van plaats tot plaats en kent wisselende gestalten. Maar altijd bepalend is het op zoveel plaatsen aanwezige front en de dreiging van terroristische aanslagen. Het maatschappelijk leven is ontwricht.

In deze campagne proberen de Raad van Kerken en MissieNederland partners bij elkaar te brengen om de bestaande activiteiten onder de aandacht te brengen van een breed publiek. Er zijn gelukkig al veel (christelijke) organisaties actief in de hulpverlening aan de regio. Het gaat om humanitaire hulpverlening

die zonder onderscheid des persoons voor iedereen beschikbaar is. Kerken en diaconieën doen veel in de regio.

De actie is geslaagd als er in de kerken, bij de bevolking en bij de politiek (meer) betrokkenheid ontstaat bij de situatie van christenen en andere kwetsbare minderheden in Irak en Syrië; en als christenen en andere kwetsbare minderheden in die landen aan den lijve ervaren dat mensen elders in de wereld voor hen bidden en voor hun rechten opkomen.

Kerk in Syrië

De actie is een initiatief van de Raad van Kerken en MissieNederland. Onder meer de volgende partners doen mee: Kerk in Actie, Kerk in Nood, Vastenactie, Open Doors, Katholieke Vereniging voor Oecumene. De lidkerken van de Raad van Kerken hebben toegezegd in de eigen kerk aandacht aan de publieksactie te besteden; zij zijn het hart van de actie.

Eensgezind manifest tegen vervolging

Christenen over de hele wereld weten elkaar steeds beter te vinden. Dat bleek in Tirana (Albanië). Vertegenwoordigers van kerken en koepels kwamen bij elkaar om de vervolging van christenen aan de orde te stellen. Ze hebben een gezamenlijke verklaring uitgebracht.

Deze tekst dient als basis voor de campagne in Nederland voor blijvende aanwezigheid van christenen (en andere minderheden) in Syrië, Irak en de omliggende landen.

'We zijn bij elkaar gekomen, omdat discriminatie, vervolging en martelaarschap van christenen en van mensen van andere geloofs-overtuigingen in de huidige wereld toeneemt', schrijven de 145 deelnemers aan de bijeenkomst in Tirana. 'De 21ste eeuw is vol van schokkende verhalen van trouwe mensen die hun toewijding aan Christus moeten betalen met lijden, marteling en terechtstelling.'

Christenen hebben de eeuwen door te maken gehad met intolerantie. Op de een of andere manier staat het evangelie haaks op de instelling van 'de wereld'. Maar de tegenstelling mag niet tot geweld leiden. 'Vanaf het begin ervaren christenen de hoop en de realiteit van de opstanding door de weg van het kruis te volgen. We volgen Christus samen als we 'honger en dorsten naar gerechtigheid' voor allen' (Matteüs 5:6). Aldus het manifest. Het martelaarschap is net als het evangelie daarmee een getuigenis aan de wereld van wat het evangelie voor mensen betekent.

De verzamelde kerken in Tirana onderstreep-ten de onderlinge solidariteit. Ze erkenden dat ze zich ook zelf schuldig hebben gemaakt aan intolerantie tegenover andersdenkenden. 'We vragen vergeving aan elkaar en bidden voor nieuwe wegen om Christus samen te volgen.' De kerkelijke leiders zeggen toe meer te willen luisteren naar de ervaringen van christenen, kerken en allen die vervolgd worden. Ze vragen 'alle vervolgers die discrimineren (...) hun misbruik te beëindigen, en het recht

Naar het kruis

te bevestigen op leven en waardigheid van ieder mens'. Richting de regeringen dringen de kerkleiders aan op respect voor de vrijheid van godsdienst en geloof 'als een fundamenteel mensenrecht'. 'We vragen regeringen zich in te zetten voor vrede en verzoening, te zoeken naar oplossingen voor voortwoekerende conflicten, en de wapenleveranties te beëindigen, speciaal aan hen die de mensenrechten schenden'.

De 145 deelnemers aan de bijeenkomst in Tirana vertegenwoordigden organisaties als de Wereldraad van Kerken, de Pauselijke Raad voor de Bevordering van de Christelijke Eenheid, de Pentecostale Wereldgemeenschap van Pinkstergelovigen, de Evangelische Wereldalliantie en het Wereldwijde Christelijke Forum. Een unieke coalitie! Ze hadden voor Albanië gekozen als land om elkaar te ontmoeten, omdat Albanië een land is, dat vanaf 1967 zichzelf profileerde als 'atheïstisch land' en nu probeert de godsdienstvrijheid recht te doen.

Christenen in Syrië

In Nederland kennen we vooral de Syrisch-Orthodoxe Kerk. De kerk is lid van de Raad van Kerken en kent duizenden leden, vooral in de regio Twente en de regio Amsterdam. De naam is verwarrend. Slechts een derde van de Syrisch-orthodoxen in Nederland heeft wortels in het land Syrië, twee derde stamt uit Zuidoost-Turkije.

De Syrisch-Orthodoxe Kerk is niet de grootste kerk van het huidige Syrië. Het is qua omvang de derde kerk van het land. De Antiocheens-Orthodoxe Kerk heeft de meeste leden. Daarnaast is er de Grieks-Katholieke Kerk. Je hebt de kleinere geünieerde Syrisch-Katholieke Kerk. En je hebt bescheiden protestantse denominaties.

In totaal telde Syrië voor de geweldsuitbarstingen 23 miljoen inwoners; 10 procent daarvan is christelijk. Inmiddels zijn er meer dan 4 miljoen vluchtelingen. De meeste vluchtelingen zijn moslims. Daarnaast zijn er ook vele christenen en andere minderheden, die het land hebben verlaten. Ze komen in de regel niet in de opvangkampen terecht, omdat ze zich daar niet veilig voelen. Ze vinden onderdak bij familie en kennissen. Dat is lastig, want daardoor zijn ze in de statistiek ondervertegenwoordigd en ze krijgen niet de aandacht die de zichtbare stroom vluchtelingen van moslims wel krijgt.

Arameeërs

Het christendom heeft vroege wortels in Syrië en de omliggende landen. Paulus is een van de zendelingen die het evangelie vanuit Jeruzalem naar de omliggende landen heeft gebracht. In het Turkse Antiochië werden de mensen van de weg voor het eerst christenen genoemd. En toen de gemeente uit Jeruzalem moest vluchten voor de Romeinen vond men een onderkomen in het Overjordaanse Pella. De christenen vertegenwoordigen dus een oorspronkelijke vorm van joods-christelijke spiritualiteit. Ze spreken in de kerk een taal die aansluit bij het Aramees dat Jezus vermoedelijk zelf heeft gesproken. De kerk

vertegenwoordigt een traditie die direct teruggaat op de Heer zelf.

Er zijn altijd wel van deze christenen van Syrische, Aramese signatuur in Syrië gebleven. De Syrisch-orthodoxen in Syrië vormden voor 1915 een kleine groep in het westen van het land die Arabisch sprak.

Het leeuwendeel van de Syrisch-orthodoxen dat nu in Syrië woont, stamt echter af van de vluchtelingen (ook toen all!) uit 1915. Als gevolg van de genocide door het Ottomaanse Rijk in dat jaar sloegen zij op de vlucht vanuit wat nu Zuid-Turkije is en streken ze neer in Syrië. Met deze influx van Syrisch-orthodoxe en Syrisch-katholieke vluchtelingen, kwam hun neo-Aramese spreektaal, het Turoyo, mee. Ze gingen wonen in de Noord-Syrische stad Aleppo en de steden van de regio Al-Jazira in Noordoost-Syrië. Het Syrisch-Orthodoxe patriarchaat verhuisde in 1929 van Mardin (Turkije) naar Homs (Syrië) en later (1959) naar Damascus en het nabij gelegen Ma`rat Saidnaya. Het zijn tekenen dat men in Syrië een *safe haven* had gevonden. Tijdens de Libanese burgeroorlog (1975-1990) verhuisde ook hun seminarie van Libanon naar het toen veiligere Syrië.

Armeniërs

Niet alleen deze Aramese christenen vluchtten na 1915 vanuit Turkije naar het huidige Syrië, maar ook christelijke Armeniërs. De reeds bestaande 'oude Armeense' gemeenschap in Syrië, die qua taal in belangrijke mate was gearabiseerd, onderging een enorme aanwas. Door de 'nieuwe Armeniërs' maakte de Armeense taal een ervaring in Syrië door, zelfs

onder de mensen van wie de taal al eeuwen Arabisch was geweest. Syrië werd als mandaatgebied (1920-1946) geregeerd door de Fransen en was na de Eerste Wereldoorlog voor al deze christenen een veilig toevluchtsoord.

Assyriërs

Hetzelfde gold ruim 15 jaar later voor Assyrische christenen uit Irak. Zij behoren tegenwoordig tot vier kerken: twee gescheiden groepen van de oude 'kerk van het Oosten',

de geünieerde Chaldeeuwse Kerk en de kleine Assyrische Protestantse Kerk. Als gevolg van de clash tussen hun eigen Assyrische nationalisme en het Arabische nationalisme van de Irakese staat, met name uitmondend in het zogeheten bloedbad van Simele (stad in Irak) in 1933, trokken velen van hen de Iraaks-Syrische grens over en stichtten dorpen aan de rivier de Khaboer in het Syrische Al-Jazirah. Ook zij brachten hun eigen neo-Aramese spreektaal mee, het Sureth.

Kinderen

daar

Alle Syriërs en Irakezen willen naar het Westen.

feit Van de ca. 23 miljoen Syriërs is 20 procent gevlucht. Verreweg de meeste van hen verblijven in de buurlanden. Het is een minderheid die naar het Westen gaat.

Alle Syriërs die naar buurlanden zijn gevlucht zitten in opvangkampen.

feit Christenen en andere minderheden mijden de opvangkampen, omdat ze zich er niet op hun gemak voelen, ze zoeken onderdak bij particuliere geestverwanten. Dat is lastig voor de hulpverleners, want daarmee blijven ze buiten de statistiek en vaak ook buiten de bereikbaarheid van welwillende hulpverleners.

De vitaliteit van het christendom is niet afhankelijk van de aanwezigheid van christenen in Syrië.

feit De vorm van een religie, en dus ook van het christendom, ontstaat niet onder een glazen stolp, maar in wisselwerking met de omgeving. In Syrië is een zeer oorspronkelijke vorm van het christendom te vinden. De taal is Aramees, verwant aan de taal die Jezus heeft gesproken. Theologie is weergegeven in prachtige poëzie, die anders communiceert dan de meer juridische teksten die het Westen vaak heeft opgesteld. Met het verdwijnen van het christendom uit Syrië zou één van de longen van het christendom worden geamputeerd.

Kerken doen weinig om de nood onder christenen te lenigen.

feit Organisaties als Kerk in Actie behoren tot de grootste hulpverleners in het gebied. Vastenactie werkt ook via de kerkelijke kanalen. De hulp is niet altijd van een label voorzien en veel werk vindt plaats vanuit samenwerkende koepelorganisaties.

Er zijn nog zoveel miljoenen christenen in Irak en Syrië dat er natuurlijk wel een kerk blijft.

feit Het aantal christenen is tijdens de oorlogsjaren sterk afgenomen; ze worden bedreigd en voelen zich onveilig. Het is helemaal niet zeker dat er over enkele jaren nog een kerk is. We hebben in bijvoorbeeld Noord-Afrikaanse landen gezien dat de kerk als zichtbare vorm van religie totaal kan worden uitgeroeid en kan verdampen.

Ter overweging Vrijheid van godsdienst is een mensenrecht; beschaving respecteert dat recht en faciliteert de mogelijkheden die vrijheid te beleven.

hier

De vluchtelingen die hier komen zijn helemaal niet arm.

feit

Een Nederlander had contact met een vluchteling uit Syrië en zag dat de Syriër een iPhone in zijn handen had. 'Hoe kan dat nou?', zei hij tegen een kerkelijke vrijwilliger. 'Die man is helemaal niet hulpbehoevend.' 'Je kan er goed aan zien', zei de kerkelijke vrijwilliger, 'dat de man niet uit economische motieven hier is gekomen, maar omdat hij zijn leven niet veilig is in Syrië.'

De vluchtelingen hebben economische motieven om hier te komen.

feit

Het besluit om te vluchten neem je niet zo maar. Er zijn meer motieven nodig om uiteindelijk voldoende motivatie te geven om daadwerkelijk op reis te gaan. Er is onveiligheid op de plek waar je familie woont en je verleden ligt. En er is de hoop dat je elders een beter bestaan kunt opbouwen voor jezelf en misschien voor je kinderen. Olav Fykse Tveit zei daarvan: 'Je mag mensen het recht om te hopen toch niet afnemen.'

De opvang in de vluchtelingenopvang in Nederland is een poort naar vrijheid.

feit

De vluchtelingen worden van plaats naar plaats gesleept. De opvang is romoelig en er zijn weinig faciliteiten. De vluchtelingen zijn onzeker, kunnen geen werk of studie oppakken. En christenen klagen dat ze nog steeds de discriminatie ervaren, die ze ook in Syrië en Irak ondervinden. Ze hebben nog niet het gevoel dat ze in een tolerante omgeving zijn gekomen.

Straks staan er in Nederland overal moskeeën.

feit

Zelfs als Europa alle vier miljoen Syrische vluchtelingen zou accepteren, zal het percentage moslims in de Europese Unie slechts stijgen van ongeveer 4 naar 5 procent. Door te laten zien dat we in Nederland evenwichtig met minderheden omgaan, kunnen we een bijdrage leveren, misschien tot op zekere hoogte een spiegel aanreiken van hoe een overheid niet alleen luistert naar de meerderheid, maar minderheden ruimte gunt.

De vluchtelingen pikken onze baantjes in.

feit

De Europese Unie heeft één van de best georganiseerde economieën. Het kleine Jordanië, met slechts de helft van de inwoners van Nederland, heeft 600.000 vluchtelingen uit het oorlogsgebied opgevangen. Daar steekt Nederland schril bij af. Dat wil slechts enkele tienduizenden vluchtelingen binnenlaten en heeft een bbp (bruto binnenlands produkt per inwoner) dat ruim negen keer zo groot is als dat van Jordanië. Bedenk verder dat een economie geen statisch gegeven is. De aanwezigheid van migranten creëert ook banen.

Ter overweging Beschaving meet je af aan aandacht voor mensen. Ieder mens telt en geldt als uniek.

Waarom moeten christenen blijven?

Er is al tientallen jaren een uittocht van christenen uit het Midden-Oosten gaande. De laatste tijd is die in een stroomversnelling geraakt. Dat drukt ons op de vraag: Waarom moeten christenen in het Midden-Oosten blijven?

Een poging tot antwoord, méérdere antwoorden: algemeen-menselijke én christelijk-religieuze. Ze sluiten elkaar niet uit.

1. Hun goed recht – Het is een grondrecht voor iedere mens te wonen op zijn eigen geboortegrond. Niemand mag vreemdeling gemaakt worden in eigen land of worden verdreven! Christenen wonen al 2000 jaar in het Midden-Oosten, 600 jaar voordat de islam kwam. Het is ook hún woongebied.

2. Goed voor de samenleving als geheel – Een Midden-Oosten zonder christenen is Generaties

slecht voor die maatschappij. In plaats van een pluriforme samenleving met verschillende minderheden, onder wie christenen, is het Midden-Oosten een monolithische, onvrije moslim-samenleving – verstikkend! Christenen leveren – samen met anderen - vanuit hun roeping een belangrijke bijdrage aan cultuur, goed onderwijs en goede gezondheidszorg.

Tot zover de twee algemene argumenten.

Hieronder de twee argumenten die daaraan zijn toe te voegen vanuit het perspectief van de christelijke kerk:

3. Goed voor de kerk, voor het wereldchristendom – Het christendom komt daar vandaan. Met name de orthodoxe en oosters-katholieke kerken vertegenwoordigen tradities die geworteld zijn in deze bakermat van het christendom: oriëntaals, semitisch. Afgesneden van hun bijbelse oorsprongsgebieden kunnen deze tradities, ook al zijn ze tegenwoordig in de emigratie gevestigd, onvoldoende tot bloei komen. Het universele karakter van de kerk ondergaat een onherstelbare amputatie.

4. Evangelieverkondiging – De Blijde Boodschap is voor heel de wereld, ook voor het Midden-Oosten. Die boodschap kan worden aangereikt door prediking, en door de gemeenschap te dienen waarin men leeft. De autochtone kerken in deze regio kiezen doorgaans voor dat laatste. Ze proberen als 'zout der aarde' het evangelie zichtbaar te maken in de manier van leven. Zonder een christendom, geworteld in het Midden-Oosten, wordt evangelieverkondiging als vorm van presentie onmogelijk.

Plaatselijke kerkleiders dringen er bij christenen uit de regio op aan niet weg te gaan. Maar is het verantwoord te blijven? De vier genoemde argumenten laten onverlet dat christenen soms goede beweegredenen hebben het Midden-Oosten te verlaten: economische, politieke, humanitaire, opvoedkundige. Mensen die de keus maken te vertrekken, dienen gerespecteerd te worden in hun afweging, zeker nu de regio in brand staat.

Leven aan de grens

Grenzen hebben een functie. Dit is in Europa de afgelopen decennia zwaar onderschat. Zolang 'Schengen' welvaart bracht vonden mensen het best dat grenzen alleen op de landkaart bestonden. Ondertussen werd het Europese waardendebat verwaarloosd.

Maar de vreemdeling is echt vreemd en dat is zo gebeven, ook in het verenigde welvaartsfort Europa. Dat zou niemand moeten verbazen.

Natuurlijk roepen vreemdelingen gevoelens van vervreemding op. Ten diepste is iedere mens anders dan jij. Zelfs mensen van één gezin moeten toch weer even aan elkaar wennen als zij elkaar lang niet hebben gezien. Ieder is zichzelf het meest nabij. Tegelijk is het waar dat je, wanneer je zelf ooit lifter bent geweest, sneller een lifter zult meenemen. Voor het empathisch doorbreken van het eenzijdig wij-zij denken, is de herinnering onmisbaar. Het komt erop aan jezelf als de kwetsbare ander te kunnen zien. 'Heb vreemdelingen lief als jezelf, want jullie zijn zelf vreemdelingen geweest in Egypte', wordt er tegen het oude Israël gezegd. (Leviticus 19:34) De Bijbelschrijver heeft waarschijnlijk niet de massale stromen van vluchtelingen in gedachten die wij vandaag beleven. Maar er staat in de Bijbel niet dat eerst de wereldproblemen moeten worden opgelost voordat gastvrijheid en naastenliefde mogelijk zijn.

Wij hebben lange tijd een buitengewoon eenzijdig idee van eenheid gekoesterd. Jarenlang hebben we gedacht dat Europa er was om ons rijker te maken. Maar eenheid met inhoud gaat over gedeelde waarden. Daar hoort een debat bij, intern en met de buitenwacht. Dat waren we een beetje vergeten. Wat hebben we verwacht? In een instabiele wereld zou het wel heel onwaarschijnlijk zijn dat goederen ongemerkt en in schier ongelimiteerde hoeveelheden de grenzen passeren, terwijl ondertussen mensenmassa's door grof geweld, armoede of een uitzichtloos bestaan geplaagd, rustig op hun plek blijven.

'Hebt uw vijanden lief en bidt voor wie u vervolgen' (Matteüs 5,44), was een woord van Jezus dat tijdens de Tweede Wereldoorlog voor de oecumene een bijzondere betekenis heeft gehad. Het internationale oecumenisch netwerk omvatte vele waardevolle contacten, ook met het Duitse verzet. In 1945 lag Duitsland in puin. Overal waren vluchtelingen onderweg, met verschillende nationaliteit: Duits, Pools, Nederlands, Belgisch, Frans. Er is toen veel hulp verleend vanuit de oecu-

Grensverkeer

menische beweging, zonder onderscheid, materieel én geestelijk, niet alleen als het ging om de voormalige bezette landen, winnaars van de oorlog, maar ook waar het de verliezers betrof.

In tal van programma's van wederopbouw heeft de Wereldraad van Kerken, die zelf nog in staat van oprichting was, geparticipeerd en waar het kerken en scholen betrof zelf regelmatig in samenwerking met de lokale kerken, het voortouw genomen. Zeer kort na de oorlog, zeker als men beseft wat er allemaal was gebeurd, kwam het te Stuttgart in september 1945, tot een moment van schuldbelijdenis en verzoening. Kopstukken van de Duitse Bekennende Kirche hebben toen tegenover een internationale oecumenische delegatie schuld beleden namens hun kerk en hun volk. Natuurlijk werden direct kritische vragen gesteld bij het representatieve karakter van de betrokkenen. Toch kon op deze belangrijke gebeurtenis zo kort na de oorlog constructief worden voortgebouwd. Dat was zo omdat de contacten nooit helemaal waren afgebroken. Een belangrijke basis van onderling vertrouwen had de oorlog doorstaan. Angela Merkel kent deze geschiedenis en dat is te merken.

Paul Tillich

Iemand die diep heeft nagedacht over de betekenis van identiteit en grenzen was de Lutherse theoloog en filosoof Paul Tillich (1886-1965). Hij was een van de eerste niet-joodse academici die in 1933 door Hitler werd ontslagen en uitweek naar de Verenigde Staten. De Koude Oorlog was begin jaren zestig van de vorige eeuw op het hoogtepunt, toen Tillich het nut én de betrekkelijkheid van grenzen analyseerde. Duitsland was in twee staten verscheurd, Europa hopeloos verdeeld. Maar juist nu verwachtte Tillich nieuwe kansen. Hij hoopte vurig dat het Duitse volk zich

zou openen in de richting van wat hij noemde 'the Indefinite'.

Tillich hoopte op een nieuw zelfvertrouwen, waardoor juist Duitsland letterlijk en figuurlijk met bedoelingen van vrede grenzen zou oversteken en als vrede stichter in de wereld zou optreden. Wonderlijk genoeg zien we vandaag een relatief stabiel verenigd Duitsland waarop honderdduizenden vluchtelingen hun hoop hebben gevestigd. De grenssituatie is altijd vol spanning en beweging, stelde Tillich vast. Wie zijn of haar plaatsje in de wereld veilig en naar tevredenheid kan bewonen, heeft niet de neiging de grenzen met anderen op een bedreigende wijze te overschrijden. Gezonde gevoelens van eigenwaarde kunnen niet zonder afgrenzing. Maar het op de juiste waarde schatten van de eigen capaciteiten is daarbij onmisbaar. Waar dit misgaat, dient het tijdig behartigd te worden. Dat dit niet is gebeurd en dat het nu uit de hand is gelopen, betekent niet dat de opdracht van gastvrijheid daarmee is opgeschort.

'Vrede is het staan in het grensoverschrijdende, dat in het overschrijden en het terug-overschrijden de grenzen opzoekt. Alleen degene die een aandeel heeft aan beide zijden van de grenslijn, kan het overstijgen en daardoor de vrede dienen, en dat kan degene niet, die zich in een tijdelijke rust van een vaste grens veilig voelt. ... Vrede is niet een spanningsloos naast elkaar bestaan; het is de eenheid in omvattende zin, waarin het tegenover elkaar van levendige krachten en de conflicten tussen het oude en het meest nieuwe niet ontbreken, waarin ze echter niet storend uitbarsten, maar gebonden zijn in de vrede van het overstijgende', aldus Paul Tillich.

Wat blijft

Een kerkdienst in Irak. De kerk in Syrië en Irak staat in een lange traditie. De campagne is er op gericht dat dergelijke samenkomsten ook in de toekomst mogelijk blijven.

MissieNederland bij Opwekking

Desperate mensen die in de stromende regen staan te wachten voor een hek, in Servië en Kroatië, staan op ons netvlies gegrift. Net als dat jongetje op het strand; omgekomen in de golven. Mensen op de vlucht voor oorlog in hun eigen land. Mensen op zoek naar veiligheid en een beetje geluk.

Eenmaal in het azc breekt een tijd aan van wachten, wachten en nog eens wachten. Geen wonder dat zich op het asielzoekerscentrum incidenten voordoen. Bevolkingsgroepen die het in eigen land niet met elkaar kunnen vinden, kunnen dat in de kleine ruimtes van het azc ook niet. Minderheidsgroepen zijn dan vaak als eerste de dupe, christenen, jezidi's, homoseksuelen, activisten, hier en in de regio zelf. En dan hebben ze hier soms ook nog te maken met vijandigheid van de 'autochtone' Nederlanders die niet altijd op vluchtelingen zitten te wachten en door de verschillende terroristische aanslagen angstig zijn geworden.

Velen komen hier naar toe, maar een groter deel van de vluchtelingen leeft in de regio, in vluchtelingenkampen, of gewoon tussen de mensen. Jezidi's zijn verdreven, christenen hebben het moeilijk. Het lijkt er soms op dat

het christendom, dat al tweeduizend jaar in het Midden-Oosten aanwezig is, langzaam maar zeker aan het verdwijnen is. Voorgangers willen wel blijven maar staan zo onder druk door alles wat er om hen heen gebeurt, dat ze zich erg alleen voelen. Laten we opkomen voor hen die het moeilijk hebben en hen een stem geven.

In MissieNederland en de Raad van Kerken zijn netwerken ontstaan van initiatieven in opvang van en bemiddeling voor de vluchtelingen in Nederland. MissieNederland en de Raad van Kerken hebben speciale website-onderdelen gecreëerd waarop diverse initiatieven omtrent de opvang van asielzoekers staan (<http://www.missienederland.nl/vluchteling>; en <http://www.raadvankerken.nl/pagina/1474/vluchtelingen>). De sites zijn bedoeld ter informatie, inspiratie en afstemming voor kerken en organisaties overal in Nederland.

'Proud to be Syrian'

Tijdens Opwekking 2015, de interdenominale pinksterconferentie die van 13 t/m 16 mei 2016 plaatsvindt in Biddinghuizen, wordt aandacht geschonken aan de thematiek van de vluchteling in ons midden, de vervolgte kerk en andere vervolgte minderheden. Nadruk ligt op de bewustwording over de situatie hier en in het Midden-Oosten. Tegelijkertijd klinkt er een oproep om in liefde te bidden voor de regio en om de vluchtelingen hier liefdevol te verwelkomen.

Aartsbisschop van Kirkuk na 'Parijs'

Yousif Thomas Mirkis was begin december een week in Frankrijk om over actueel Irak te spreken met de bisschoppenconferentie, op enkele universiteiten en in kerken. Zijn belangrijkste boodschap: 'Help ons, help mij om de christenen in Irak een toekomst te geven, zodat we er kunnen blijven.'

Binnen een jaar heeft hij elf huizen gehuurd om studenten onder te brengen en te voeden, kosteloos. Ze volgen hun studies aan de universiteit. Allen jongeren die augustus 2014 plotseling moesten vluchten en zo hun studie afbraken en een jaar verloren. Nu kunnen ze de studie weer oppakken. Maar dat kost veel geld. In Erbil deden de zusters dominicanessen iets dergelijks. Met containerwanden trokken ze een school op voor 500 leerlingen van 'immigranten', een lagere school.

Mirkis: 'Tegen de Amerikanen heb ik gezegd, dat ze wel ons land kunnen vernielen, maar als ze niet helpen het weer echt op te bouwen, dan kunnen ze wachten tot het geweld ook hen zal raken. Daesh is de derde wereldoorlog, in een andere vorm. Moslims zijn hun eerste slachtoffers, want ze kaapten hun godsdienst. Maar ook feitelijk: de meeste slachtoffers vallen onder moslims, en Daesh vernietigt hun cultuur.'

Tegen de Fransen zei ik al diverse keren, dat ze beter met hun immigranten moeten omgaan, hen niet zo moeten discrimineren en vernederen, anders krijgen ze het geweld in huis. Nu hebben ze het geweld in huis, en dat is dramatisch. Frankrijk was in shock, twee maal: eerst de aanslag, toen de verkiezingen. Wie zou er niet kapot van zijn?

Mirkis is inmiddels teruggekeerd in Iran. Hij heeft in Parijs veel betrokken mensen ontmoet. Er was bijvoorbeeld een volle kathedraal met 1200

Yousif Thomas Mirkis

mensen. 'De Fransen zijn zeer alert in de goede zin.' En over zijn studenten: 'Het is geweldig hoe ze werken. Ze zijn allemaal door het studiejaar gekomen. We hebben christenen, jezidi's, en moslimvrouwen in onze huizen. Allemaal vluchtelingen. Maar ze kosten wel geld. Frankrijk helpt ons daarmee. Duitse fondsen zijn vreselijk, die vragen dikke rapportages. Daarvoor heb ik geen tijd en ik heb geen secretaresse, daar is geen geld voor. Wij moeten opbouwen, met spoed, anders verliest het volk de hoop.'

Schrijnend beeld

‘Je wordt er dronken van’

Wie hem enige tijd geleden heeft zien staan in de nieuwe kerk in Hengelo vergeet het beeld niet meer. Vader Samuel Dogan ging voor in de liturgie bij de opening van een nieuw kerkgebouw en daarna legde hij de bezoekers uit dat de nieuwe kerk weliswaar was gewijd, maar dat er nog geld ontbrak. Met schalkse lach keek hij de kerk in. De parochianen verstonden zijn glimlach. Spontaan boden de bezoekers hun financiële ondersteuning. Het doet pijn te merken, dat de charme nu geen deuren weet te openen nu christenen in Syrië en Irak hun leven niet veilig zijn en zoveel christelijke vluchtelingen voor de ‘aboenah’ onbereikbaar zijn.

Samuel Dogan

Samuel Dogan: ‘Ik wil weten wat er gebeurt. Maar die onzekerheid. Die maakt ons kapot. Zoveel mensen vragen ons om hulp. En we kunnen het niet geven. Wat moet ik doen? We weten niet eens waar al onze mensen zitten.’

Wat zijn de ervaringen met de vluchtelingen die wel bij uw parochie komen?

Eerst zijn ze blij. Ze zijn weg uit de oorlogssituatie. Maar nu zitten ze in de opvangcentra. En de blijdschap verdwijnt. Christenen hebben het gevoel dat ze gepest worden. Ze voelen zich bedreigd. Ze denken dat ze in een christelijk land zijn. Maar het wordt niet geaccepteerd als je een kruisje draagt. En je kan niet Bijbellesen als er mensen van een andere religie in de buurt zijn. Dat gevoel hebben ze.

Waarom is het belangrijk dat er christenen in Syrië en Irak blijven?

Mesopotamië is de oude wereld, een wereld met allerlei culturen. De cultuur van de christenen behoort tot de oorspronkelijke beschavingen. Die moet aanwezig blijven in Syrië, Irak en Turkije. Het is ons huis. Als ik daar ben, voel ik mijn wortels. Je voelt het in de steden, in de bomen, in de lucht. Je wordt er dronken van. Ik ben er heel dicht bij God. Het geloof komt er vanzelf in mijn hoofd en in mijn hart. Mijn wortels liggen er. Die moeten weer uitgroeien. Ik hoop op vrijheid, op geloof, op mensenrechten, op modernisme.

Wat doet u als u het land mist en bang bent voor het lot van de mensen; waar vindt u troost?

Als ik alleen op straat loop, zing ik een liedje. Geen vrolijke liedjes, dat niet. Waarom heb ik mijn land verlaten? Waarom ben ik eenzaam op de wereld? Mijn ouders hebben de wereld een cultuur gegeven. Maar ik ben als een weeskind.

Op het verlanglijstje van Samuel Dogan staat een vrije toegang naar de orthodoxe vluchtelingen en naar een mogelijkheid om als orthodoxen voor opvang te kiezen in de regio Amsterdam of de regio Twente, zodat men makkelijker aansluiting kan vinden bij de daar aanwezige kerkelijke gemeenschappen.

Een liturgie van verdriet

De afgevaardigden van de kerken verzorgen om de beurt een liturgische opening van de plenaire Raadsvergadering. Vader Samuel Dogan, priester van de Syrisch-Orthodoxe Kerk, was onlangs aan de beurt. De basis van zijn opening vond hij in de situatie in Syrië en Irak. We geven hieronder enkele fragmenten weer.

Lezingen uit de Bijbel

De Heer zei tegen Mozes: 'Zeg tegen de Israëlieten: Als jullie de Jordaan zijn overgestoken en Kanaän binnentrekken, moeten jullie een aantal steden uitkiezen. Daarheen kan iemand vluchten die zonder opzet een ander heeft gedood ...' (Numeri 35:9 e.v.)

Luister, ik stuur jullie als schapen onder de wolven. Wees dus zo slim als slangen en zo onschuldig als duiven. Pas op voor de mensen; ze zullen jullie uitleveren aan rechtbanken en je geselen in hun synagogen. Ze zullen je voor bestuurders en koningen brengen omwille van mij. Daar zullen jullie tegenover hen en de volken van mij getuigen ... (Matteüs 10:16 e.v.)

De gebeden

Jezus vreugde der zielen; zijn herinnering drijft de slechtheden weg. Zijn liefde verwijdert ellendelingen; zalig zij die op hem hun hoop hebben gesteld.

Wanneer onze gedachten in verwarring raken, zullen we ons neerwerpen aan de voeten van Christus: Hij zal ons een rustig hart geven; hij beschermt ons in vrede.

Heer, wij zijn uw dienaren. Wij kloppen aan uw deur. Toon ons uw goedheid. Heer, heb medelijden met ons. Barmhartige Heer, genadige God, laat ons in onze armoede toe in uw heerlijkheid.

Een lied

Samuel Dogan zong in het Aramees

أَحَدًا هَمَّنَا: قَدْ جَاءَ مَسْعِينَا. حَسْبُ كَنَسِكُمْ: أَوْهَى كَفَهْ حَمْنَا
أَلْ حَسْبُ لَأَكْب: مَلَكْ حَسْعِينَا: أَوْهَى حَقْلَا: حَاطْنَا وَأَهْ حَزْنَا
حُ هِ هِ مَحْحَدِي: تَعْمَه سِنَا. لَا أَوْهَى حَمْنَا: هَتَمِيرْ لَأَحْبْنَا
أَهْ حَمْنَا: وَيَسْحَا: هِ كَالَا وَأَهْ حَمْنَا. أَهْقَه حَكْمَ وَيَسْحَا: هَمَّه كَالَا
وَحَهْ وَيُونَا
هَمَّه حَمْنَا: هَمَّه كَالَا. أَوْهَى حَمْنَا: هَمَّه كَالَا: حَاهَقْ
حَمَّنَا

Vertaling

Hemelse lam, zoenoffer: geef gehoor aan onze zwakheid, en schenk ons vergeving.
Kom, Heer, ons helpen: onze genadige Koning: verzacht onze crisissen tijdens de nood.
U bent onze hoop, genadige Christus, laat ons niet in de steek, zodat we niet te gronde gaan.
O zee van genade en schat van waarheid, overspoel ons met uw genade en uw hulp.
Heer, hoor onze beproeving. Aanvaard ons berouw. Reinig onze vlekken door uw schone straal.

Vluchtelingen in Lombok

“ Ineens waren ze er. Vijfhonderd mannen in de Beatrixhal. De Ulu-moskee werd verzamelplaats van en sorteerplaats voor kleding. Ze vroegen de pastor mee voor de uitdeling, vanwege de christenen onder de vluchtelingen. Alle soorten ‘buren’ hielpen wekenlang sorteren.

De pastor vroeg aan mij: ‘Kun jij taalles geven?’ ‘Jawel.’ Dezelfde avond stonden er vijf christenen en een moslim uit Syrië op de stoep van onze pastorie. Improviseren. Karin van de kindernevendienst, en een ‘heidense’ buurman, Seije, deden mee. Korte groepsles, dan uiteen in niveaus, want die waren er al na twee lessen. Ze wilden het Onze Vader leren, deden we: Nederlands en Arabisch op papier. Eindeloos herhalen voor de uitspraak. Zeg ik tegen de moslim: ‘Van jou gaan we een goeie christen maken.’ Hij moest erom lachen.

We namen ze mee naar De Wijkplaats, waar de protestantse gemeenschap instuifavonden mogelijk maakt. Tot wel honderd mannen kwamen erop af. Ze vroegen om iets te doen voor de ziel van Firas, zijn broer was de dag ervoor vermoord. We vormden een kring om de paaskaars, dominee Pim bad, ook voor andere vermoorde mensen. Ik zong in klaagtoon. Enkele anderen waren in gebed. Moslims citeerden Koranverzen voor doden. Allen condoleerden Firas.

Onze samenkomst was ineens overgegaan in een interreligieuze rouwdienst! Hier was God aanwezig. En Jezus. En Mohammed.

Zes November, laatste les: ze zouden vertrekken naar Wassenaar. Ze kwamen laat, hadden weinig geslapen. Er is ‘s nacht om 3.00 uur gevochten, een soenniet met een sjiiet. Vraag ik: ‘Nou nou, vochten ze over de profeet Ali?’ ‘Nee, natuurlijk niet! Over een deken.’

In een muur in Syrië

‘O, dus dat ging over economie. Oorlogen gaan toch altijd over economie, en politiek, en macht?’ ‘Ja, dat is waar, God wordt gebruikt.’ ‘Oorlogen gaan dus niet over religie.’

Verbazingwekkend, je zag de bevrijding, ze ontspanden zichtbaar. ‘En bij oorlogen en ruzie zoek je altijd je vrienden op, en bij ellende help je eerst je vrienden. Toch?’ ‘Ja, zo werkt het’. ‘Zullen we het dan zo ook maar noemen?’ Leek hen een goed idee. En toen had ik nog een theologisch opmerking. ‘God wordt zo vaak misbruikt, Ze moet wel een vrouw zijn.’ Ze lachten. We gingen naar de tuin, afscheid onder de perenboom. ” ”

Yosé Höhne-Sparborth

Botsing van culturen

De botsing van culturen in Syrië gaat niet over Syrië. Het gaat over Daesh (een lokale term voor ISIS), en het gaat dus over ons.

Daesh is van oorsprong een soennitische militie, opgericht door mensen uit voormalige legereenheden van Saddam Hussain in Irak. In Irak trokken zij ten strijde tegen de sjiitische regering in Bagdad met haar door Amerikanen getrainde leger en sjiitische milities. Het leidde in Irak tot grote aanslagen en vergeldingsacties, over en weer. Vluchtelingen voor het geweld kwamen in Jordanië en Syrië terecht. Toen het sjiitische regime van Bashir Assad in buurland Syrië twee jaar lang de vreedzame oppositie met wapens had bestookt, ontstonden er ook daar milities die de gewapende strijd met het regime aan gingen. Onder de moslims waren het vooral Sunni die tegen Assad wilden vechten. Zij riepen twee bondgenoten te hulp: Al Qaida (Nusra in Syrië) en Daesh. De strijd tegen Assad was nu niet langer een strijd om democratie, maar kreeg het karakter van een godsdienstoorlog van Sunni tegen Shia.

Tsjetsjeense commando's en Bosnische commando's en anderen sloten zich aan. Moslims uit westerse landen radicaliseerden en reisden als strijder naar Syrië. Tegelijk ging Daesh zich steeds sterker internationaal profileren waardoor ze aantrekkelijk werd voor westerse jihadisten. Om dat te ondersteunen, creëerde Daesh een kalifaat om haar rabiate ideologie in praktijk te brengen. Raqqa in Noord-Syrië werd de hoofdstad.

Nusra (Al Qaida) en Daesh bestrijden ook elkaar, maar Al Qaida is verzwakt terwijl Daesh een aantal slimme communicatiemensen heeft. Met sluwe aanslagen en liquidaties (zoals tegen de jezidi, tegen christenen, tegen homo's en in Parijs) weten zij Daesh in het wereldnieuws te brengen. Daardoor oogst Daesh bewondering bij labiele westerse

jongeren, die een ideologisch dak boven hun hoofd zoeken. Zo veranderde de strijd tegen Assad in Syrië langzamerhand in een heilige oorlog.

Aantrekkingskracht

Wat is de aantrekkingskracht van Daesh op Nederlandse moslimjongeren? Westerse moslimjongeren zitten met een aantal problemen. Ze haten de maatschappij die hun (groot)ouders altijd als minderwaardig heeft behandeld, en waarin ze voor hun gevoel geen gerespecteerde plaats kunnen veroveren. Dat hebben ze als tweede en derde generatie migranten gemeen met de meeste andere migrantenpopulaties.

Maar er is meer. Hun ouders zijn vaak niet goed in staat om hun kinderen richting te geven, omdat hun denkkader beheerst wordt door hun traditionele achtergrond. Met aanwijzingen die voortkomen uit die achtergrond, redden jongeren het vaak niet in Nederland.

Graffiti

Je kunt je niet redden op school en niet op straat. Het helpt je niet om je te wapenen tegen westerse verleiding, en ook niet om te presteren op de arbeidsmarkt. De fundamentele religieuze waarden van de islam worden wel overgedragen, en er wordt een sterk beroep gedaan op loyaliteit. Maar er is vaak geen diepe kennis van de islam, en tegelijk beseffen veel jongeren dat de dorpsislam van hun ouders niet geschikt is voor het moderne leven. Ze gaan dus op zoek naar een alternatief. Op internet. Daar komen ze radicale islamitische ideologieën op het spoor, die moderne technologie koppelen aan hoge islamitische idealen. Dat spreekt aan.

Veel van deze jongeren zitten in de kleine criminaliteit, de wereld van drugs en seks. Daar balen ze van. Ze wijten het aan de verleider: de verdorven westerse wereld. Hoe kun je dan weer rein staan tegenover God? Door die wereld te bestrijden, of zelfs te vernietigen. De Koran is niet mals voor aanvallers van de uma (de uma is de Islamitische gemeenschap). Die teksten kun je gebruiken om jouw strijd tegen Assad en het decadente westen te legitimeren. Door daarbij de humaniteit van ongelovigen te ontkennen, ben je vrij om ze te doden of op een andere manier te treffen.

De meeste Syriërs zien dit met afgrijzen gebeuren. Syrië was een land waar vanaf de vroege Middeleeuwen christenen, joden en moslims in relatieve vrede met elkaar hebben gewoond. Christenen hebben zich in Syrië nooit vervolgd gevoeld - wel gediscrimineerd, maar dat overkwam veel anderen ook. Dat was ook nog zo toen het geweld in Syrië tegen Assad gestalte begon aan te nemen, en ook kerken en christenen slachtoffer werden van dat toenemende geweld. Wij zijn niet een speciaal doelwit, zeiden ze. Christenen werden pas een speciaal doelwit, toen Daesh ontdekte dat je door christenen te doden, op de westerse televisieschermen komt.

Vluchten

Dan de Syriërs die nu naar Europa vluchten voor het geweld door Assad, de milities, Daesh en door de westerse en Turkse bombardementen. Meestal zijn dit niet de allerarmsten. Ze hebben meestal hun huis en hun inkomsten verloren, maar ze zijn goed opgeleid. Ze beheersen hun talen. Deze Syriërs hebben zich mentaal net als Libanezen altijd heel erg op het westen (vooral Frankrijk) gericht. Dat geldt ook voor hun waarden en normen.

Natuurlijk bevinden zich onder hen ook strenge moderne moslims, die hun gezins- en openbare leven gestalte geven op een streng islamitische wijze, met een taboe op homoseksualiteit en waarbij vrouwen geen zelfstandige rol wordt toegestaan in de openbare ruimte. Omdat hun vrouwen meestal ook goed opgeleid zijn erodeert dat trouwens snel. Ook de strenge, moderne moslims onder hen zullen snel integreren in de Nederlandse samenleving, als Nederland ze daartoe de kans biedt. Zij zouden zelfs wel eens een brug kunnen vormen voor andere Nederlandse moslims, die daarlangs gemakkelijker aansluiting zullen kunnen vinden bij het westerse leefmodel.

De groep Syrische christenen onder de vluchtelingen is aanzienlijk. Zij horen bij kerken die teruggaan op de begintijd van het christendom. Al die christenen staan gereserveerd tegenover moslims, maar ze hebben geleerd hoe ze de vrede met elkaar kunnen bewaren. Het Westen zien zij net als de meeste moslims, als christelijk, voor hen een thuishaven. Ze vinden het moeilijk te verteren dat er nu zoveel moslims onze kant op komen. Natuurlijk moet je alle slachtoffers van geweld opvangen, zeggen ze, maar wees daarin niet naïef.

Wat verbindt

Jonge mensen zoeken elkaar op. Door het gesprek leren ze opnieuw naar zichzelf te kijken en gaan ze elkaar beter verstaan.

Oecumene in theologische opleidingen

Op 23 oktober 2015 nam Martien Brinkman aan de Vrije Universiteit te Amsterdam afscheid als hoogleraar oecumenische en interculturele theologie. Daarmee verdween de laatste hoogleraar aan een Nederlandse theologische faculteit die oecumene expliciet in zijn leeropdracht heeft staan.

Enkele maanden daarvoor was immers aan de Protestantse Theologische Universiteit al Leo Koffeman als hoogleraar kerkrecht en oecumene met emeritaat gegaan. Ik moest terugdenken aan de debatten die ik in 1982 als theologiestudent in Nijmegen meemaakte toen daar Henk van der Linde met emeritaat ging. De vraag of hij opgevolgd moest worden, werd toen negatief beantwoord: iedere theoloog dacht inmiddels oecumenisch, zo werd gezegd, dus een afzonderlijke leerstoel voor oecumenische theologie was niet meer nodig.

Hoe staat de beoefening van de oecumenische theologie er momenteel aan de Nederlandse universiteiten voor? Op verzoek van de Koninklijke Nederlandse Academie van Wetenschappen voerde een commissie in 2014-2015 een verkenning uit van de stand van zaken in de wetenschapsgebieden die zich met de academische bestudering van religie bezighouden: de religiewetenschappen en de theologie. Ik mocht deel uitmaken van die commissie, zoals ik een jaar eerder ook deel mocht nemen aan een onderwijsvisitatie van alle opleidingen theologie en religiewetenschappen in Nederland. Bij beide rondgangen kwam het aspect van oecumene regelmatig langs, maar werd ook duidelijk dat het niet hoog op de agenda staat in het academische theologiebedrijf in Nederland.

Als het om de academische opleidingen in de theologie of de religiewetenschappen gaat, dan laten de Nederlandse instellingen zich in drie categorieën indelen. De eerste bestaat uit de universiteiten die zowel opleidingen theologie als opleidingen religiewetenschap-

Peter Nissen

pen aanbieden. Dat zijn er drie: de Rijksuniversiteit Groningen, de Radboud Universiteit te Nijmegen en de Vrije Universiteit te Amsterdam. Deze drie instellingen hebben ook met elkaar gemeen dat de opleidingen er in een eigen faculteit zijn ondergebracht, in Nijmegen samen met de filosofie. Daarnaast zijn er de drie openbare universiteiten in de Randstad die alleen opleidingen religiewetenschappen aanbieden: Amsterdam, Leiden en Utrecht.

Aan deze universiteiten bestonden ooit faculteiten theologie (of godgeleerdheid), sinds 1876 ingericht volgens de zogenaamde duplex ordo, waarbij onderscheid werd gemaakt tussen zogenaamde neutrale staatsvakken (godsdienstwetenschap, bijbelwetenschap, kerkgeschiedenis, godsdienfilosofie) en de kerkelijke vakken, zoals de systematische en de praktische theologie. Deze situatie is bij alle drie afgebouwd: de opleidingen theologie werden gestopt en vervangen door opleidingen religiewetenschappen, die werden ondergebracht in een brede faculteit der geesteswetenschappen. Ten slotte zijn er instellingen die alleen opleidingen theologie (en dus geen religiewetenschappen) aanbie-

den. Dat zijn de Protestantse Theologische Universiteit, die in Amsterdam met de VU en in Groningen met de Rijksuniversiteit samenwerkt, de Theologische Universiteit Kampen, de Theologische Universiteit Apeldoorn en de School of Catholic Theology van Tilburg University. Vergelijkbaar met deze instellingen is de Universiteit voor Humanistiek te Utrecht. Daarnaast zijn er op het katholieke erf dan nog de seminaries, die exclusief gericht zijn op de priesteropleiding en in Nederland geen academische erkenning hebben. De opleidingen van deze derde groep instellingen zijn sterk, zij het niet exclusief, gericht op de voorbereiding op een kerkelijke ambt. De opleidingen hebben daarover ook afspraken met een kerkgenootschap waarmee ze een nauwe band hebben, respectievelijk de Protestantse Kerk in Nederland, de Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt, de Christelijke Gereformeerde Kerken en de Rooms-Katholieke Kerk. Andere kerkgenootschappen hebben hun ambtsopleiding ondergebracht bij de Vrije Universiteit, zoals de Hersteld Hervormden, Baptisten, Doopsgezinden en Remonstranten.

Wie de studieprogramma's van de verschillende opleidingen doorneemt, ziet het woord oecumene wel af en toe opduiken, vooral bij cursussen kerkgeschiedenis en systematische theologie. Ook overstijgt de literatuur die bij veel cursussen wordt gebruikt regelmatig de grenzen tussen kerken en denominaties. Hier en daar is er ook wel een cursus waarbij het woord oecumene uitdrukkelijk in de titel staat. Bij nader inzien blijkt het dan echter om een keuzevak te gaan en niet om een onderdeel van het voor alle studenten verplichte curriculum. Oecumene is duidelijk minder prominent in de curricula aanwezig dan enkele decennia geleden.

Het verdwijnen van de theologie aan drie van de vier openbare universiteiten in Nederland leidde tot een marginalisering van de vrijzinnige theologie, die vooral in Leiden en Amsterdam (UvA) bloeide, en tot een toenemende verkerkelijking van de theologie. De opleidingen die zijn overgebleven, hebben bijna allemaal een nagenoeg exclusieve relatie met één kerkgenootschap.

Een uitzondering vormt de VU, die toen zij zo'n tien jaar geleden de status van ambtsopleiding voor de PKN dreigde te verliezen, creatief aan de slag is gegaan en een bont geheel van religies en denominaties in huis heeft gehaald. Niet alleen zijn er de seminaries van de eerder genoemde kerkgenootschappen, maar ook islamitische, boeddhistische en hindoestudenten kunnen er ambtsopleidingen volgen. Daarnaast zijn Pinksterkerken en Oosters-orthodoxe kerken er vertegenwoordigd en hebben het Dominicaans Studiecentrum voor Theologie en Samenleving en De Nieuwe Liefde er een Schillebeecx-leerstoel ingericht.

Op haar website presenteert de VU zich nadrukkelijk als een 'oecumenisch-protestantse' faculteit. Daarmee is een oecumenische inrichting van de afzonderlijke studieprogramma's echter nog niet gegarandeerd. Studenten kunnen, als zij dat willen, volop kennismaken met de theologiebeoefening van andere denominaties, maar zij kunnen het ook ontlopen. Datzelfde kan min of meer ook over de andere instellingen gezegd worden. Hoeveel oecumenische kennis Nederlandse theologiestudenten momenteel in hun opleiding meekrijgen, hangt dus grotendeels af van hun persoonlijke keuzes en niet van principiële keuzes van de instellingen zelf. En dat lijkt me voor de toekomst van de oecumene in Nederland een zorgelijke situatie.

Peter Nissen

Ramadan als je niet vast

“ Het vasten in de maand ramadan wordt door de meeste moslims, beïjndend of niet, nageleefd. Het vasten is naast een religieuze verplichting ook een sociale gebeurtenis die de moslimgemeenschap samenbrengt. De beslissing nemen om niet te vasten vanwege een ziekte is dan ook best ingrijpend.

“..... Wie van jullie aanwezig is in de maand (ramadan), laat die dan vasten, maar wie ziek is of op reis, dan is er een aantal andere dagen (om de vasten in te halen).....” (Soera al Baqara 2:185)

Toen ik probeerde te gaan vasten bleek mijn migraine een te grote hindernis te zijn. Het heeft mij vele pogingen, dagen in bed, consultaties met imams, introspectie en overleg met mijn man gekost voordat ik besloot om het vasten op te geven. Voor mij waren religieuze redenen de doorslaggevende factor, want: ‘... Allah wenst voor jullie het gemakkelijke en Hij wenst niet voor jullie het ongemak .’

Tjitske Hulya Yazici-ten Hoeve

(2:185). Bovendien moet het vasten geen schade aan het lichaam veroorzaken. Ik kwam niet eens toe aan de zorg voor mijn gezin, laat staan aan bezinning. Ik heb gekozen voor de spirituele kant van het vasten en de lichamelijke kant voorlopig losgelaten.

De spirituele kant van het vasten hangt sterk samen met mijn leven als echtgenote, moeder, studente en mijzelf. Als echtgenote en moeder zorg ik voor mijn vastende gezinsleden, maar heb ik ook mijn dochters leren vasten en ze meegenomen naar het tarawihgebed . Elk jaar probeer ik iets moois te maken van het ramadanfeest. We hebben gasten ontvangen tijdens de ramadan om samen de geest van het vasten te delen. Ik heb prachtige momenten beleefd in de moskee met moslimmeiden tijdens onze iftarmaaltijden, het gebed en ramadanfeesten. Als studente heb ik de tijd en mogelijkheden genomen om mezelf te ontwikkelen waardoor ik nu in staat ben om de Koran beter te bestuderen tijdens de ramadan. Door mijn ziekte probeer ik ook een ander een fijne ramadan te geven door het betalen van fidya.

Elk jaar blijft het nog moeilijk om niet te kunnen vasten, maar gelukkig ervaar ik de hulp van Allah bij mijn beslissing en lukt het steeds beter om de sfeer van het vasten vast te houden. ”

Tjitske Hulya Yazici-ten Hoeve

De redactie heeft Tjitske Hulya Yazici-ten Hoeve gevraagd om vanuit eigen ervaring over de ramadan te schrijven. De vastenperiode begint in 2016 op 6 juni.

Afscheid van Plaisier

Nog een paar maanden en dan neemt ds. Arjan Plaisier afscheid als scriba van de Protestantse Kerk. Daarmee treedt hij ook terug als lid van het moderamen van de Raad van Kerken. Zo'n acht jaar lang heeft hij vanuit een centrale positie mede kleur gegeven aan de kerken en aan de oecumene in Nederland. Een gesprek met hem over twee beleidsterreinen: oecumene en vluchtelingen.

Toen u in 2008 benoeming kreeg, heeft u gezegd: 'Ik hoop rond 2018 op een gezamenlijke misavondsmaalsviering met de Rooms-Katholieke Kerk'. Komt die gezamenlijke viering er?

Plaisier: 'We hebben nog even tijd... Er komt nog een belangrijk moment: 2017. De Reformatieherdenking. We hebben besloten er geen protestants feestje te maken. We zullen met een gezamenlijke verklaring komen van de Protestantse Kerk en de Rooms-Katholieke Kerk. Het gaat over waar we vandaan komen en waar we naar toe willen gaan, in het spoor van de zending van Willibrord. Ik denk dat we elkaar niet vinden door te passen en te meten. Maar wel in besef dat we een gezamenlijke missie hebben. Dat zal in 2017 naar buiten komen. Wie weet wat voor dynamiek dat geeft. Het gaat om een diep besef dat we driekwart van onze historie samen zijn geweest. Je kan je de vraag stellen of het nu niet genoeg geweest is. Er is te lang een scheur geweest die het getuigenis heeft verzwakt.'

Het lijkt er op dat u als protestant makkelijker een open avondmaal organiseert dan dat rooms-katholieken ruimte bieden voor anderen bij de eucharistie. Wordt u daar niet eens moe van?

Arjan Plaisier in de plenaire Raad

Plaisier: 'Ik word wel eens moe. Tegelijk realiseer ik me dat de protestantse kerkstructuur anders is dan de rooms-katholieke. Er zitten traagheden in het kerkmodel die wij misschien niet kennen, maar die wel bij het DNA van die kerk horen.'

Je moet ook oppassen voor al te geïsoleerde doelen. Je moet je afvragen: Wat betekent die eenheid? In die zin ben ik blij met het initiatief van de Raad van Kerken om de beleving van eucharistie en avondmaal te beschrijven. Dat levert herkenning. Dan kom je voorbij de tekstboeken. Als je het sacrament viert in parochie of plaatselijke gemeente, kan er een zelfde besef van heiligheid zijn. De ervaring is wel eens onderbelicht gebleven. Die mag ook meedoen.'

Wat ziet u zelf als belangrijkste ontwikkelingen naar de rooms-katholieken?

Plaisier: 'Er zijn soms stemmen die zeggen: het gaat slecht met de oecumene. We zitten in de ebfase. Misschien is dat in een bepaald opzicht ook wel zo. Tegelijk is er nieuw bloed. Vanuit de Wereldraad hebben we het Global Christian Forum. Met name evangelie- en pinksterkerken zijn er bij gekomen. We zijn erachter gekomen dat minachting voor elkaar geen goede zaak is. Zij kijken veel positiever naar de oecumene. We hebben het Nederlands Christelijk Forum, dat wil ook stimulans geven aan de Raad van Kerken, die wat mij betreft zelf ook vitaal genoeg is.'

Tijdens uw scribaat is er in zekere zin een doorbraak gekomen van de oecumene van de kleine reformatorische kerken en PKN. Herkent u dat?

Plaisier: 'Als je teruggaat in de geschiedenis zijn het afsplitsingen van de Protestantse Kerk. Een deel van de pijn is geheeld. Ik vind het belangrijk die heling voort te zetten. We zijn zover dat we een vijf-kerken-overleg hebben. Als vijf kerken bespreken we indringend

Haakwerk ten behoeve van Syrië

hoe we tot goede betrekkingen met elkaar kunnen komen. Je moet dan denken aan het accepteren van gastpredikers, en openstellen van de kansels bijvoorbeeld. We zijn nu bezig met een tekst die over een half jaar door de vijf kerken omarmd kan worden.'

Vluchtelingen

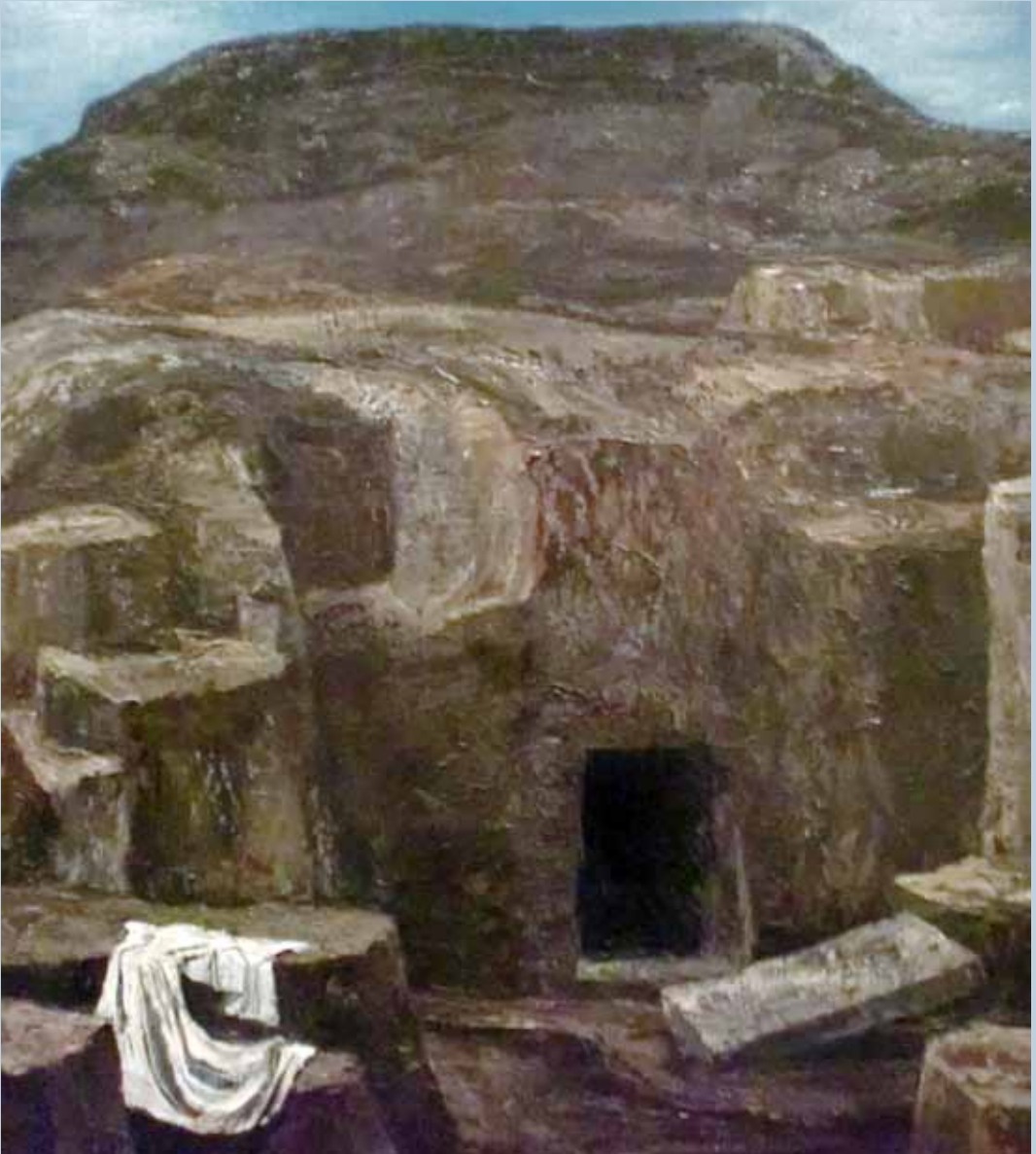
Kunnen we het ook hebben over de vluchtelingenstroom? U schrijft daarover: 'Wie hier als vluchteling komt, op zoek naar een veilig heenkomen, verdient steun en opvang'. De Nederlandse overheid wordt terughoudender. Vindt u dat kwalijk?

Plaisier: 'Ik moet de Nederlandse overheid allereerst complimenteren voor de inzet. De staatssecretaris gaat naar de plaatsen van de crisisopvang. Natuurlijk kom je voor nieuwe vragen te staan, naar mate er meer mensen komen. Het is duidelijk dat we hier geen drie miljoen mensen kunnen opvangen. We zijn geen Atlasfiguur. Alles heeft een grens. Ook barmhartigheid. Ook hulpvaardigheid. Op een gegeven ogenblik ga je finetunen. Op een gegeven ogenblik moet je meer selecteren. Net zoals we van de armsten van de armsten spreken. Zo kan je de vluchtelingen onder de vluchtelingen onderkennen.'

Wat verwacht u van de plaatselijke gemeente? Waartoe zou u plaatselijke gemeenteleden willen oproepen?

Plaisier: 'Daar hoeft ik eigenlijk niets over te roepen. Er is veel bereidheid om te helpen. Men geeft geld. Of men helpt mensen die van een trein komen. Ik ben blij met die bereidheid mensen te ondersteunen. Het zal wel een lange adem vragen. Bereidheid iets spontaan te doen is één ding, maar als het langer duurt, vraagt het volharding. Ik zou mensen willen vragen: Verslap niet.'

Hij leeft

De Spaanse schilder Joaquin Vaquero Turcios schilderde in 1956 de 'Ochtend van de Opstanding'. Zoals Christus ter wereld kwam als baby en gewikkeld werd in doeken; zo zijn het de doeken die resten na zijn verrijzenis.

Paashomilie tussen interesse en bemoediging

Hoe motiveer je mensen aan het begin van een overdenking om te blijven luisteren en hoe geef je ze aan het einde nog een bemoediging mee? Waarschijnlijk zijn dat soort vragen altijd relevant voor voorgangers, maar met de kerkelijke hoogtijdagen speelt het extra.

We zetten enkele eerste openingszinnen en enkele slotzinnen op rij van de verkondiging die pastores houden met Pasen. Als ergens het hart van de kerk klopt, is het in de paashomilie. De kerk vindt haar oorsprong in de opstanding van Christus. Reden voor de Raad van Kerken om daar komende tijd extra aandacht aan te besteden. Het is de bedoeling volgend jaar een bundel te doen uitkomen met paaspreken. Daarin laten prominente leden van de kerken hun paasoverwegingen afdrucken. Ook mensen uit den lande die het leuk vinden om een preek te sturen, kunnen dat doen. De teksten worden op een website gezet en een selectie wordt opgenomen in de bundel.

Om al een beetje in de stemming te komen hebben we wat paaspreken op internet bekeken. We noemen een paar eerste en laatste zinnen. De voorgangers steken in de regel in bij de vermoede interesse van het gehoor. 'Het paasevangelie blinkt uit in eenvoud', zegt een voorganger van een Gereformeerde Gemeente, die blijkbaar met het woord 'eenvoud' denkt aan te sluiten bij de hoorders. 'Het zal indrukwekkend zijn geweest wat Johannes op Patmos kreeg te zien', zegt een pastor van een hervormde gemeente, die via het woord 'indrukwekkend' interesse wil wekken. 'Op deze Paasmorgen is ook Maria opgestaan', meldt Jos Douma van de vrijgemaakte gereformeerde kerk. Door het vertrouwde woord 'opstanding' aan Maria te verbinden wil hij blijkbaar standaardbeelden doorbreken en nieuwsgierigheid oproepen.

De volgende openingszin is wel heel formeel en getuigt van confessioneel zelfvertrouwen:

'Welke waarde Pasen voor ons heeft, belijden wij overeenkomstig de Schrift in de Heidelberger Catechismus Zondag 17'. En de rooms-katholieke voorganger die insteekt met: 'Toen ik op het seminarie zat, werden wij op Paasmorgen gewekt met het Halleluja van Händel, dat luid en overtuigend door de luidspreker van de slaapzaal schalde', probeert met een persoonlijke benadering een sfeer van vertrouwdheid op te roepen.

Het slot kent een paar varianten. Of men luidt de homilie uit met een belijdenis ('Het hielp mij in de afgelopen dagen, alsof de leerling zelf tegen me zei: En zie ik ben levend tot in alle eeuwigheid'), of een oproep tot geloof ('Ik wens u toe dat u hem in uw leven persoonlijk mag ontmoeten. In die zin: Zalig Pasen; bisschop Wiertz in een paasoverweging).

Wie onschuldig op internet bij google begint, merkt dat de vrijgemaakte voorgangers erg actief zijn. Wie direct een aantal teksten wil lezen, kan op verzamelsites terecht. Het archief van www.kerken.com bezit nu al ruim 1100 preken die men vrij kan raadplegen.

Hebreeuws schrijven

Berichten uit de lokale oecumene

Lokale accenten

De Raden van Fryslan en Groningen/Drenthe werken steeds nauwer samen. Eind oktober hadden ze samen een ontmoeting met de bisschop van Groningen-Leeuwarden, mgr. Gerard de Korte. Waardering was er voor het beleid van het bisdom: bij de teruggang van 84 naar 19 parochies blijft de bisschop in die nieuwe structuur uitgaan van plaatselijke verbanden. Daarmee onderkent hij de kracht van de lokale kerkelijke gemeenschappen. Evenals de oecumene is de kerk altijd lokaal verankerd. Daar liggen haar wortels.

Rooms-katholieken meldden dat processies steeds meer belangstelling trekken. Religieuze 'events' als de Passion trekken veel mensen. Op religieus gebied leeft er van alles. De raden vroegen zich af: is religiositeit een brug de kerk in of de kerk uit. Dat hangt mede af van de vraag, of lokale gemeenschappen de signalen uit hun omgeving oppakken en erop ingaan. Dat kan samen.

Heel dichtbij

Oecumenicus van het eerste uur Frans van Schaik uit Nijmegen schrijft in een column over de zo rustige wijk Brakkenstein, waar de inwoners helemaal gewend zijn aan rust en aan burens die zichzelf wel redden. 'We zeggen elkaar goedendag en zo nodig helpen we elkaar! Maar nu komen er ineens, op nog geen kilometer afstand, 3000 nieuwe burens. En anders dan de burens tot nu toe zijn zij niet zelfredzaam, dreigen zij wél onze rust te verstoren. Want zij hebben geen eigen huis,

geen geld, geen werk, geen school. Eigenlijk hebben zij helemaal niets, behalve nog een beetje hoop dat zij op ons mogen rekenen. Ik herinner mij ineens, hoe vaak ik gezongen heb: 'Voor uw naamgenoten in ons midden, vluchtelingen, vreemden, wees niet niemand.' Ik meende en meen het uit de grond van mijn hart: hopelijk is de Nabije er persoonlijk voor al die mensen, die hier op aarde geen andere naam hebben dan 'vluchteling, vreemde'.'

Hartverwarmend

Een brief van de Raad van Kerken Leidschendam-Voorburg geeft antwoord op de hoop van Frans van Schaik. De raad is diep onder de indruk wat de kanselboodschappen van de laatste twee zondagen teweeg hebben gebracht. Ongeveer 150 mensen gaven zich op om gastheer of gastvrouw te zijn in de Kruisheuvelkerk, die werd opengesteld voor de asielzoekers uit de nood-opvang in de Fluit. Dat waren er te veel, daarom is niet op iedereen een beroep gedaan. De bereidheid overtrof alle verwachtingen. Afgelopen zondag werd een oproep gedaan voor koffers en tassen voor de vluchtelingen. Er zijn zeker tweehonderd koffers en tassen gebracht. Ook dat was hartverwarmend.

Vele lokale initiatieven

De beraaddag Vluchtelingen op 7 november liet zien dat veel burgers en organisaties heel veel doen en kunnen doen om te helpen bij de opvang van vluchtelingen. Wie behoefte heeft aan suggesties - zie het verslag op de website van de Raad.

In Epe bijvoorbeeld is in de jaren negentig van de vorige eeuw tijdens de oorlog in Kosovo

een Diaconaal Netwerk opgericht. Zwervende vluchtelingen werden opgevangen en onderdak verleend op een camping. Het Netwerk helpt bij schuldhulpverlening. Mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt worden opgevangen en er is een was- en strijkservice van start gegaan. Nu staat men klaar om mensen die buiten de bed-, bad- en broodregeling van de overheid vallen op te vangen.

Koptisch klooster

De koptische gemeenschap in Nederland heeft een kloosterruimte gekocht in Lievelede (Achterhoek). De aanschaf van het klooster, waar op den duur een monnikengemeenschap intrek in zou kunnen nemen, is een nieuwe mijlpaal in de nog jonge geschiedenis van de Koptisch Orthodoxe Kerk in Nederland.

Sinds de jaren zestig van de vorige eeuw wonen er Kopten in Nederland. Ze werden aanvankelijk geestelijk bediend door rondtrekkende priesters. In 1985 werd de eerste kerk aangeschaft. Dat was de koptische kerk in Amsterdam-Noord, eerder eigendom van de doopsgezinde gemeente. Het is nu de kathedraal van de gemeenschap in Nederland die sinds 2013 een zelfstandig bisdom is onder leiding van bisschop Arseny. De gemeenschap telt zo'n 8000 leden en er is een tiental priesters.

Koptische kinderen knielen tijdens de liturgie

Samen Eén Amsterdam

Op initiatief van Ina Beemster van de Protestantse Diaconie van de Keizersgrachtkerk werd op 4 oktober 2015 de Manifestatie *Samen één Amsterdam* op de Dam georganiseerd onder auspiciën van de Stichting Raad voor Levensbeschouwingen en Religies Amsterdam. Doel was om op een positieve manier zichtbaar te maken hoe mensen in Amsterdam in al hun verscheidenheid en veelkleurigheid met elkaar samenwonen. Mensen met een zo groot mogelijke verscheidenheid aan levensbeschouwingen en culturen namen deel. Van sterren van bamboe waren 11 dome's gemaakt die opgesteld stonden op de Dam. Een zichtbare manifestatie van verbondenheid werd het; van eenheid in de veelkleurige verscheidenheid van de stad.

Weten en doen

Veiligheid

Agendeer als kerkenraad en parochiebestuur tenminste één of twee keer per jaar het thema 'veiligheid'. Werk zo aan een klimaat waarin seksuele grenzen bespreekbaar zijn. Dat kwam naar voren als tip bij een afstemmingsoverleg van kerken die eerder al een verklaring 'De kerk: een veilige plek' hebben getekend.

Oecumenisch onthaal

Ideeën opdoen van wat u plaatselijk aan de pelgrimage kunt doen? Hoe u beleving van eucharistie en avondmaal aan de orde kunt stellen? En überhaupt wat de focus van de oecumene is in deze tijd? Kom dan bij het oecumenisch onthaal op 17 juni van 13.00 uur tot 17.00 uur in Amersfoort. Een aanrader voor pastores die nieuw zijn in het vak en voor pastores die bijgepraat willen worden. Wel even opgeven vooraf: rvk@raadvankerken.nl

Herdenking Schiphol

In het kader van de pelgrimage van gerechtigheid en vrede is er een herdenking van omgekomen vluchtelingen bij Schiphol op 21 maart. Nadere bijzonderheden zijn te vinden op de website.

Beleving eucharistie en avondmaal

De Raad van Kerken houdt een bezinning over de beleving van eucharistie en avondmaal op 20 mei in Amersfoort van 13.30 tot 17.00 uur. Wie mee wil doen, kan zich aanmelden via rvk@raadvankerken.nl. Op de website komen nadere bijzonderheden.

Secretaris Europa

Vader Heikki Huttunen is benoemd als nieuwe algemeen secretaris van de Europese Kerkenconferentie. Hij volgt dr. Guy Liagre op, die de functie drie jaar invulde, na het vertrek van Colin Williams en Viorel Ionita (interim). Huttunen is lid van de Orthodoxe Kerk van Finland. Hij heeft een lange staat van dienst in de oecumenische internationale gremia. Hij was onder meer verbonden met Syndesmos, de internationale jeugdorganisatie van de Orthodoxe Kerk.

Heikki Huttunen

Je ben zo
mooi
anders
dan ik

natuurlijk
niet meer of
minder
maar

zo mooi
anders

ik zou je
nooit

anders dan
anders willen

Hans Andreus

Het onmisbare en verbindende geluid van kerken

“ Zondagmorgen in Amsterdam. De Jeruzalemkerk zit vol. Vanaf de kansel klinkt een indrukwekkende oproep: ‘Bid voor de kerken in Syrië en Irak! Tegen alle verdrukking in willen de gelovigen daar stand houden! Bid voor sterke schouders om het lijden te kunnen dragen.’ De uitspraak komt van pastor Farouk Hammo uit Bagdad, Irak. Voor deze dienst over christenvervolging is hij speciaal naar Nederland gekomen. Zijn aanwezigheid brengt de berichtgeving over de oorlogsgebieden heel dichtbij. Voor de Amsterdamse gemeenteleden in de kerk, maar ook daarbuiten: de kerkdienst wordt live uitgezonden door de EO.

Verbindende rol

Sinds circa twee jaar zendt de EO zo'n vijf live kerkdiensten per jaar uit. We sluiten aan bij de drie kerkelijke hoogtijdagen (Kerst, Pasen en Pinksteren) en bij de actualiteit. Zo was er bijvoorbeeld de dienst als afsluiting van de Week van de Geloofsvervolging, een oecumenische dienst in het kader van de Week van het Gebed en een dienst rondom de ramp met de MH17. Kerken en gemeenten hebben een verbindende rol in de samenleving. Als plek van troost, door gebed en praktische aandacht leveren ze een eigen bijdrage aan wat speelt. Ze vormen de wortels van onze cultuur. En maken God en Gods woord zichtbaar; zowel lokaal als wereldwijd. Dat willen we laten zien!

Jaap Kooij

Onmisbaar geluid

We hechten dan ook zeer aan deze tv-uitzendingen. En aan onze overige initiatieven om gemeenten een plek te geven in de media. Zoals via de radiokerkdiensten op radio 5, de aandacht voor kerkelijk nieuws op EO.nl en de evenementen van Nederland Zingt. Onze leden komen uit de breedte van de Nederlandse kerken. Als EO is het onze verantwoordelijkheid om het geluid van die kerkgemeenschappen te laten klinken in ons publieke bestel. En die verantwoordelijkheid nemen we graag. Want het geluid van de kerken, dat is van waarde! ”

Jaap Kooij - Raad van Bestuur EO

Camera bij de synodevergadering van de Protestantse Kerk

‘Bid voor mij’

Soms heb je ontmoetingen die bij je blijven. Voor mij was dat onlangs de ontmoeting met een Syrische bisschop, die even in Nederland was. Hij vertelde over zijn land, over de mensen, de weeskinderen, de ouderen, de naderende koude winter, het gebrek aan brandstof en eten, de ontvoeringen van priesters en de vluchtelingen die tot in zijn werkkamer bivakkeerden. Dat hij bijna dagelijks ook zelf gevaar liep bij zijn pogingen de mensen uit zijn gemeenschap te steunen, dat wuifde hij weg.

We vierden die week onze trouwdag. Normaal gesproken plannen we dan een etentje buiten de deur, maar deze keer wilde ik het anders doen. Konden we niet gewoon thuis eten? Wij zouden evengoed een leuke avond hebben en het uitgespaarde geld konden we dan overmaken voor Syrië. Het gebaar zou wat mij betreft aan betekenis winnen als we onszelf iets zouden ontzeggen, want gewoon geld overmaken, daar zouden onze pubers helemaal niets van merken.

Tot mijn verrassing viel mijn voorstel in slechte aarde bij de zoons – mijn man was onmiddellijk voor. Ik had gedacht – gehoopt – dat mijn engeltjes het ook een prachtig idee vonden en dat ze hun zakgeld wilden bijleggen voor de kinderen in Syrië die het koud gingen krijgen de komende maanden. Niets van dat al ... Er werd ze een etentje door de neus geboord en voor wie? Voor volkomen onbekenden: ‘Ik ken die mensen niet’, zei de oudste. ‘Waarom moet ik dan voor ze zorgen?’

U begrijpt: het werd een goed tafelgesprek, die avond. Over zelf gelukkig zijn als je buurman het niet is. Over verantwoordelijkheid en voor elkaar zorgen. Delen van je overvloed. De onrechtvaardige verdeling van welvaart. Onze onmetelijke rijkdom... Hebben onze jongens het echt begrepen en gevoeld? Eerlijk gezegd denk ik het niet. Ik kan het ze niet kwalijk nemen: de televisie en de krant blijven op veilige afstand. Ze hebben gewoon geen idee. Zij namen geen afscheid van die bisschop, wetende dat hij met gevaar voor eigen leven terugging naar zijn mensen. Wetende dat we elkaar misschien nooit meer zien. ‘Bid voor mij’, was het enige dat er op dat moment te zeggen was.

Margot de Zeeuw

